Діно БУДЗАТІ

МУРИ АНАҐОРА

Колись у горах Тибету місцевий провідник спитав мене, чи не хотів би я побачити мури Анаґора. Розклавши мапу, я почав шукати це місто, але там його не було. Не знайшов його і в туристських путівниках, завжди повнісіньких усіляких подробиць.

— Що ж це за місто, якого немає на мапі? — здивувався я.

— Це велике, багате й могутнє місто, — відказав провідник, — хоча й не позначене на географічних мапах, бо наш уряд не знає про нього чи вдає, ніби не знає. Воно живе окремо від світу, не підкорюючись нікому. Це незалежне місто, і навіть королівським міністрам годі туди потрапити. Не маючи торговельних зв'язків ні з близькими, ні з далекими країнами, віками стоїть замкнене в собі під захистом неприступних мурів. А те, що з нього ніколи ніхто не виходив, хіба не свідчить, що люди там живуть щасливо?

— На мапах, — затинався я, — відсутнє місто під назвою Анаґор. Ідеться, мабуть, про одну з легенд, складених у ваших краях. Причина її появи — міражі, що виникають у пустелі, не більше.

— Ми маємо вирушити туди за дві години до світанку, — ніби не почувши мене, мовив провідник на ім'я Маґалон. — На твоїй машині, хазяїне, ми вже опівдні побачимо Анаґор. Я збуджу тебе о третій ранку.

— Місто, про яке ти кажеш, мало б бути позначене на мапі подвійним колом з назвою друкованими літерами. Однак я не знайшов жодних натяків на місто, що зветься Анаґор, і поза всяким сумнівом, його не існує. Чекаю тебе в призначений час, Маґалоне.

О третій ранку ми вирушили з засвіченими фарами на південь, у безкраю пустелю. За годину, палячи сигарету за сигаретою в надії зігрітись, я побачив, як ліворуч од нас зайнялося світання, а невдовзі з-за обрію вигулькнуло сонце й заходилось пряжити пустелю, аж поки все стало гарячим і тремким. Скрізь блищали озера, в яких відбивалися стрімчасті скелі. Проте води в них не було ані цеберка, лише пісок й розжарене каміння.

Наша машина гналася немов своєю волею, і об одинадцятій тридцять сім Маґалон, що мовчки сидів поруч мене, раптом скрикнув: "Ось, хазяїне!" І я побачив височезні, увінчані вежами двадцяти— чи тридцятиметрові жовтаві мури, що тяглись до небокраю.

Ми під'їхали ближче. Тут і там попід мурами стояли вбогі буди, великі намети, прикрашені прапорами шатра мостивих панів.

— Що тут за табір? — запитав я.

— Це ті, хто сподівається ввійти до міста й отаборилися коло його брам, — відповів Маґалон.

— Тут є брами?

— Чимало. Мабуть, добра сотня. Але місто таке велике, що вони розташовані на значній відстані одна від одної.

— А коли ці брами відчиняють?

— Майже ніколи. Правда, кружляють чутки, нібито деякі з них буде відчинено. Сьогодні ввечері, чи завтра, чи за три місяці, а може, за п'ятдесят років. Не відомо. Це велика таємниця Анаґора.

Ми прибули на місце й зупинились перед брамою з товстого заліза. Тут у чеканні нудилась сила людей. Кощаві кочовики, жебраки, запнуті

покривалами жінки, ченці, озброєні до зубів вояки, навіть князь з кількома служниками. Коли-не-коли хтось гупав дрючком у браму й та грюкотіла.

— Вони стукають, — мовив мій провідник, — аби ті в Анаґорі, зачувши удари, прийшли й відімкнули браму. Така загальна думка: якщо не стукати, ніхто не відчинить.

— А чи достеменно відомо, — засумнівався я, — що за цими мурами хтось є? Може, місто давно вимерло?

Маґалон посміхнувся:

— Кожному, хто вперше сюди приїздить, спадає в голову така сама думка. Я теж колись підозрював, що в місті нікого нема. Однак є й протилежні докази. Інколи у вечірні години за мурами можна помітити струмки диму, які прямовисно здіймаються в небо, мов куріння численних кадильниць. Це ознака того, що всередині живуть люди. Вони розпалюють вогонь і готують їжу. Є ще переконливий факт: якось одна з брам відчинилась.

— Коли?

— Щиро кажучи, невідомо. Дехто твердить, ніби місяць тому. Інші відносять цю подію до давніших часів — двох, трьох, навіть чотирьох років. Дехто пов'язує її з добою правління султана Ам-ель-Ергуна.

— А коли правив цей султан?

— Десь три століття тому... Але ти щасливий, хазяїне. Дивись! Хоч зараз полудень і жарке повітря, — он він, дим.

Попри спеку, в строкатому таборі почалося пожвавлення. Всі повилазили з наметів і кивали пальцями на дві тремкі струминки сірого

диму, що пливли в нерухомому повітрі над грізним муром. Я не розумів жодного слова в незграйному хорі збуджених голосів, але відчував їхнє загальне захоплення, ніби ці кволі димочки були головним дивом світу й провіщали безмежне щастя.

Надмірні радощі юрби здавалися мені перебільшеними з ось яких причин:

Перш за все, поява диму аж ніяк не свідчила про те, що брама відчиниться, й тому не було особливих підстав для тріумфу.

По-друге, ввесь цей гамір міг позбавити городян наміру відчиняти браму, більше того — насторожити їх.

По-третє, поява диму не була доказом того, що Анаґор є живим містом. Хіба це не могло бути пожежею від пекучого сонця? Також імовірне припущення, що ці вогні запалені крадіями, які проникли крізь таємні лазівки в мурі, щоб грабувати безлюдні оселі.

Дуже дивно, міркував я, що, крім диму, в Анаґорі не помічено жодних інших ознак життя. Ні голосів, ні звуків музики, ні брехання собак, ні вартових і цікавих на мурах. Надзвичайно дивно.

— Скажи мені, Маґалоне, — спитав я, — коли, як ти запевняєш, було відчинено браму, скільком людям пощастило потрапити до міста?

— Лише одній людині, — відказав Маґалон.

— А іншим? Їх що — повиганяли?

— Інших не було, йдеться про маленьку браму, не помічену прибульцями. Того дня ніхто ні на що не сподівався. Надвечір з'явився якийсь подорожній і постукав у браму. Він не знав, що це Анаґор, бо

потрапив сюди випадково і мріяв лише про притулок на ніч. Мабуть, саме через це йому відчинили.

Щодо мене, то я, сидячи під муром, чекав цієї нагоди двадцять п'ять років. Але брама так і не відчинилася. Й тепер я повертаюсь до своєї країни.

Старожили табору, позираючи на мої лаштування, хитають головами: "Агов, друже, нащо така хапанина? Ще трішки терпіння, хай йому чорт! Ти багато вимагаєш од життя".

ВСЕСВІТ. — 2005. — № 7/8.

ПЕДАН Юрій, переклад з італійської, 2005.